

Budapestre vonatkozó újságcikk

Oszályozás

726.5

Szerző:

Jeszenszky Sándor

Hely

Cím:

Mi legyen a belvárosi templommal

Idő

"19"

Forrás:

Pesti Napló

Személy

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Mi legyen a belvárosi templommal?

Irta: Jeszenszky Sándor

Harmincöt év óta nyílt kérdés, hogy mi legyen az eskütéri templommal. A Belváros legutolsó szabályozása gödörbe süllyesztvén ezt az öreg templomot, e kínos kérdés megoldását az utókorra hagyta. Azóta többször felvetődött már a templom eltolásának gondolata, de ez mindig csak gondolat maradt, még terv sem lett belőle, mert technikailag nem voltunk felkészülve reá. Most építésztechnikánk odáig fejlődött, mint pár hete a szakkörök előtt tartott előadás bizonyítja, hogy egy ilyen hatalmas objektum eltolásáról és felemeléséről komolyan beszélhetünk. Ennek folytán Budapest új polgármestere kötelességszerűen felvetette az eskütéri templom problémáját és a közvélemény elé terjesztette a kérdést, hogy eltolják-e a templomot?

Különböző okok készítetnek arra, hogy e templom áthelyezésére gondoljunk. Az első ok hétköznapi, reális, forgalmi természetű. Az Erzsébet-hídra felvezető Eskü út egy részét a templom a felére keskenyíti és ezáltal a közlekedést akadályozza. Bár ma, a nagyvárosi közlekedés folytonos gyorsulása idején, a forgalom zavartalansága igen fontos és áldozatokat is kíván, mégis a helyi viszonyok ismeretében nyugodtan állíthatjuk azt, hogy az Eskü téren és az Erzsébet-hídon nincs és a jövőben sem várható akkora forgalom, melynek a templom által okozott útszűkülés elviselhetetlen akadálya lenne. Különbösen is az úttest görbületének megfelelő vezetésével és a gyalogjáró némi szűkítésével még sokat lehet javítani. Ezáltal a reális ok meg is szűnik, ami ezután marad, inkább esztétikai természetű.

Kétségtelen az, hogy a szem az első pillanatra az Eskü térnek a szimmetrikáját kívánja, vagyis azt, hogy az északi oldal is, hol ma a templom áll, feltöltessék és épügy, mint a túlsó részen, széles koeciút visz le az Irányi ucca sarkához, itt is tágas útvonal vezessen a Petőfi térre. Ezt a szimmetriát azonban még a templom lerombolása árán sem lehetne elérni. Először is hiányzik annak a házsornak a szimmetrikus ellensora, mely a Duna ucca folytatásaképpen egészen a Modern-kávéház sarkáig délfelől határolja az Eskü teret. E házsornak szimmetrikus mása nem a Piarista, régen Kötő ucca házsóra lenne, mert az távolságban és színvonalban az Irányi uccának felel meg, hanem az a házsor, mely a Piarista-kapu vonalában épülne. De ennek a kiépítését, ha más nem, megakadályozza a mögötte lévő Erzsébet-émlék, amelyet elépíteni mégsem lehet. Van még ezután egy másik körülmény is, mely az egységes terv megoldást lehetetlenné teszi. A mai Eskü tér egyik főtényezője a közepén lévő Osztálysorsjogypalota. Szimmetrikus kibővítés esetén az Eskü út betorkolásának másik oldalára e palota pendantja okvetlenül megkívánandó. Azonban erre már nincs hely, még ha a templomot el is vinnék innen, mert kevéssel beljebb ott áll a Piaristák eskü-úti épületszárnya, mely viszont pendantnak nem alkalmas már azért sem, mert több mint öt méterrel hátrább van. De feltéve, hogy mindezt sikerülne megoldani, felmerül a kérdés, hogy hová fennék a templomot, előre, hátra, avagy reátolnák az Erzsébet-émlékre? Rettenetes zürzavar lenne ebből, olyan, amelynél a mai helyzet mindenesetre jobb. Gyakran tapasztaltuk már, hogy mikor valamin egy alig látható folt, vagy hiba esik és azt elkezdik tisztítani, radirozni, javítani, mindig rosszabb, a végén valóságos botrány lesz belőle. Ez az eset fenyeget itt is.

A mai elrendezést sokkal érdekesebbnek, eredetibbnek találom, mint ha itt egy szabványos, szimmetrikus tér lenne, melyről lerírna, hogy utólag kínlódták, javították ki. Az Erzsébet-híd enormis ívkapuja mellett lent, ez a méreteiben szintén ha-

talmas ódon templom, mely felett egy modern útvonal halad, sokkal megkapóbb és ritkábban előforduló, mint egy szabályos tér. Azt hiszem, aki csak egyszer is megfordult Budapesten, erre a különös térhatásra, mindig jobban fog emlékezni, mint sok, szabályosan kiképzett városrészletünkre.

Végül ez a belvárosi öreg templom fővárosunk évezredes multjának, nemességének jóformán egyetlen hirdetője és bizonyítéka. Aquincumot és néhány római kövekből épült óbudai házat kivéve, semmi sem öregebb itt nála, még az ősi Buda sem. Most, hogy mellette feltárták a régi római őrbástya alapfalait, kétségtelen, hogy itt fészkelt meg először Pesten az élet. Ez a hely tehát olyan érték, melyet egyszerű szimmetriakeresésért felforgatni nem szabad, hanem inkább műzeumszerűen kell berendezni. Hiszen ez a templom, most, hogy a vakolatát leszedték és különböző korok stílusai ütköznek ki a falain, csodálatos, nagybecsű emlék a multból. Ezt nem szabad eltolni és felemelni, hanem inkább még mástól méterrel leásni, hogy előkerüljön a hajdani román lábazat. E falak vakolat nélkül nem állnák soká az időjárás megpróbáltatásait, de a gótikus részleteket szabadon kell hagyni és üveggel borítani. Legyen kívülről egy muzeális objektum, de belülről maradjon meg templomnak. Irigveljük a nagy nyugati metropolisok hatalmas, ódon katedrálisait, hát akkor becsüljük meg a magukét is. Nem felemelő érzés-e az, hogy a budapesti polgár közel egy évezrede ugyanazon falak között imádja istenét és ott könyöröghet jobb sors után, ahol egykor Mátyást választották királlyá!?